

Rapport

h2>Klacht

Verzoekster klaagt erover dat (de sociale recherche van) de gemeente Delft de in en om haar woning gemaakte foto's tezamen met een rapport heeft gestuurd naar woningbouwvereniging Vestia.

Beoordeling Bevindingen

1. Verzoekster ontving van de gemeente een bijstandsuitkering. Op 16 januari 2007 bezochten sociaal rechercheurs begeleid door politieagenten verzoekster en haar vriend in verzoeksters woning. Verzoekster en haar vriend werden ervan verdacht een gezamenlijke huishouding te voeren en te handelen in goederen. Zij zouden zich daarmee schuldig hebben gemaakt aan valsheid in geschrift, schending van de verplichting gegevens te verstrekken en voordeel uit opzetheling. Ter zake van deze misdrijven waren verzoekster en haar vriend aangehouden waartoe de hulpofficier van justitie een machtiging tot binnentreden had afgegeven.
2. Naast een proces-verbaal stelde één van de betrokken sociaal rechercheurs op 23 februari 2007 een rapport op ten behoeve van Vestia in verband met het gebruik van de woning van verzoeksters vriend als opslagruimte van goederen en niet als woning.
3. Op 16 maart 2007 diende verzoekster bij de gemeente een klacht in over de gang van zaken tijdens het bezoek door de sociaal rechercheurs.
4. Bij klachtafdoeningsbrief van 30 mei 2007 schreef de gemeente onder meer dat aan Vestia een rapport - geen proces-verbaal - was verstrekt met daarin delen van het onderzoek naar het gebruik van verzoeksters woning en de woning van haar vriend. In de rapportage waren volgens de gemeente alleen relevante zaken vermeld, waardoor proportioneel en rechtmatig was gehandeld, aldus de gemeente.
5. Hierop wendde verzoekster zich tot de Nationale ombudsman. Zij schreef de Nationale ombudsman onder meer dat zij niet wist waarom de sociale recherche de foto's samen met een verslag van haar verhoor naar woningbouwvereniging Vestia had gestuurd. Wel wist zij dat haar vriend problemen had met Vestia over zijn woning. Verzoekster vond het daarom merkwaardig dat foto's van haar woning en het verslag van haar verhoor waren verstuurd naar Vestia.
6. Nadat verzoekster nadere vragen van de Nationale ombudsman had beantwoord legde de Nationale ombudsman de klacht voor aan het college van burgemeester en wethouders (hierna aangeduid als: het college).
7. In reactie deelde het college de Nationale ombudsman bij brief onder meer mee dat door Vestia aan één van de sociaal rechercheurs was verzocht om Vestia informatie te

verstrekken, betreffende het onderzoek van de sociale recherche naar de feitelijke bewoning van de woning op het adres van verzoeksters vriend. Vestia was eigenaar van zowel de woning van verzoeksters vriend, als van verzoeksters woning. Volgens Vestia werd de woning van verzoeksters vriend kennelijk niet als woning gebruikt, maar slechts als opslagplaats van goederen, eigendom van verzoekster en haar vriend. Ook verzoeksters woning werd volgens Vestia, naast bewoning, grotendeels gebruikt voor opslag van goederen. Hierdoor zouden er mogelijk ook andere wettelijke bepalingen in het geding komen (brandgevaar, etc.). Vestia wilde gegevens uit het onderzoek verkrijgen om deze in rechte te kunnen gebruiken. De sociaal rechercheurs hebben volgens de Wet werk en bijstand (Wwb) een geheimhoudingsplicht en zij zouden zich ten opzichte van Vestia kunnen beroepen op het verschoningsrecht. De gemeente wees op een vonnis van de rechtbank te 's-Gravenhage, sector kanton van 8 december 2004 (zie Achtergrond onder 3.). Daarin werd het verschoningsrecht inzake de Wwb, waarop een getuige, een sociaal rechercheur van een gemeente, zich had beroepen door de kantonrechter verworpen. Bij het verstrekken van informatie uit het door de sociale recherche ingestelde onderzoek aan Vestia, had de sociaal rechercheur zich beperkt tot die informatie uit dat onderzoek, die rechtstreeks van belang was voor Vestia.

8. In reactie daarop liet verzoekster de Nationale ombudsman telefonisch weten dat zij zich afvroeg wat het Vestia aanging hoe haar woning was ingericht en wie er verbleef. Dat de woning van haar vriend een opslag zou zijn, betekende volgens haar nog niet dat haar vriend dus bij haar woonde. Hij had ook ergens anders kunnen wonen.

Beoordeling

9. Het verbod van misbruik van bevoegdheid houdt in dat bestuursorganen een bevoegdheid niet gebruiken voor een ander doel dan waartoe die bevoegdheid is gegeven. Dit betekent onder meer dat een opsporingsambtenaar een bevoegdheid die de wet hem biedt, niet mag aanwenden voor een ander doel dan waarvoor die bevoegdheid is verleend.

10. Het binnentreden en het vergaren van gegevens waaronder het nemen van foto's en het verhoren van verzoekster geschiedde in het kader van opsporing van strafbare feiten en ter bepaling van het recht op bijstand van verzoekster. Het verstrekken van deze gegevens aan Vestia valt buiten dat kader, want dat betrof een huurgeschil van Vestia met de vriend van verzoekster.

11. De uitspraak waar de gemeente zich op beroept (zie Achtergrond, onder 3.), geeft een te smalle basis om tot de conclusie te komen dat de sociaal rechercheur de geheimhoudingsplicht uit de Wwb (zie Achtergrond, onder 1.) niet had en dat hij verplicht was in te gaan op het verzoek van Vestia om de gevraagde gegevens te verstrekken. De door de gemeente genoemde uitspraak ziet namelijk op de verplichting om op grond van artikel 165 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (zie Achtergrond, onder 2.)

een getuigenis af te leggen in een dagvaardingsprocedure bij de civiele rechter na daartoe op een wettige wijze te zijn opgeroepen. Die situatie was hier (nog) niet aan de orde.

12. Doordat het verzoek om informatie van Vestia al in de buitengerechtelijke voorfase werd ingewilligd, kon er geen rechterlijke toetsing plaatsvinden of in dit geval het zwaarwegende maatschappelijk belang van waarheidsvinding in een burgerlijke procedure opweegt tegen de geheimhoudingsplicht van een uitvoerder van de Wet werk en bijstand. Door aan Vestia informatie te verstrekken die in het kader van de opsporing dan wel het toezicht waren verkregen, hebben de sociaal onderzoekers misbruik gemaakt van hun bevoegdheid.

De gedraging was dan ook niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de gemeente Delft is gegrond wegens strijd met het verbod van misbruik van bevoegdheid.

Onderzoek

De Nationale ombudsman ontving een verzoekschrift van mevrouw D. te Delft, met een klacht over een gedraging van de gemeente Delft.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van het college van burgemeester en wethouders van Delft (hierna: het college), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd het college verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Vervolgens werd verzoekster in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

Het college deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoekster gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Proces-verbaal inzake uitkeringsfraude van 15 februari 2007;

Rapport ten behoeve van Vestia van 23 februari 2007;

Beslissing van de gemeente van 30 mei 2007 op de klacht;

Verzoekschrift aan Nationale ombudsman van 11 juli 2007

Brief van de Nationale ombudsman van 24 januari 2008 gericht aan het college inzake de opening van het onderzoek;

Brief van het college aan de Nationale ombudsman van 4 maart 2008;

Telefonische verklaringen van verzoekster van 17 oktober 2007 en 4 juni 2008.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wet werk en bijstand

Artikel 65, eerste lid:

"Het is een ieder verboden hetgeen hem uit of in verband met enige werkzaamheid bij de uitvoering van deze wet over de persoon of zaken van een ander blijkt of wordt meegedeeld, verder bekend te maken dan voor de uitvoering van deze wet noodzakelijk is dan wel op grond van deze wet is voorgeschreven of toegestaan."

2. Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

Artikel 165, eerste en tweede lid:

"1. Een ieder, daartoe op wettige wijze opgeroepen, is verplicht getuigenis af te leggen.

2. Van deze verplichting kunnen zich verschonen:

(...)

b. zij die tot geheimhouding verplicht zijn uit hoofde van hun ambt, beroep of betrekking omtrent hetgeen hun in die hoedanigheid is toevertrouwd."

3. Vonnis van de rechtbank te 's-Gravenhage, sector kanton van 8 december 2004

"1. Thans dient alleen beoordeeld te worden of de getuige Z. zich met succes kan beroepen op zijn verschoningsrecht. In dat verband is van belang dat Snij. onder meer is toegelaten te bewijzen dat Sch. feitelijk niet meer woont in het gehuurde. Daarover kan Z. als getuige een verklaring afleggen, aldus Snij.

2. Artikel 165 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering bepaalt dat een ieder, die daartoe op wettige wijze is opgeroepen, verplicht is een getuigenis af te leggen (lid1), maar dat zich van deze verplichting kunnen verschonen (onder meer) zij die tot geheimhouding verplicht zijn uit hoofde van hun ambt, beroep of betrekking omtrent hetgeen hun in die hoedanigheid is toevertrouwd (lid 2 sub b).

De getuige Z. is sociaal rechercheur en beroept zich op het bepaalde in artikel 65 van de Wet werk en bijstand (Wwb). Deze bepaling luidt - voor zover hier van belang - als volgt: "Het is een ieder verboden hetgeen hem uit of in verband met enige werkzaamheid bij de uitvoering van deze wet over de persoon of zaken van een ander blijkt of wordt meegedeeld, verder bekend te maken dan voor de uitvoering van deze wet noodzakelijk is dan wel op grond van deze wet is voorgeschreven of toegestaan." Lid 2 van genoemd artikel bepaalt verder onder meer, dat voornoemd verbod niet van toepassing is indien degene op wie de gegevens betrekking hebben schriftelijk heeft verklaard tegen de verstrekking van die gegevens geen bezwaar te hebben.

3. Z. heeft op grond van het zojuist weergegeven artikel een geheimhoudingsplicht uit hoofde van zijn ambt. Het enkele feit dat zulk een plicht bestaat, betekent echter niet zonder meer dat aan Z. ook een verschoningsrecht toekomt. Dat zou wél het geval zijn, indien uit de bewoordingen, de strekking of de geschiedenis van de wetsbepaling onmiskenbaar duidelijk blijkt, dat de voor het aannemen van een verschoningsrecht vereiste afweging door de wetgever is verricht. Dat is hier niet het geval.

Dat betekent, dat de kantonrechter dient uit te maken of in het onderhavige geval grond bestaat voor het aanvaarden van een op de geheimhoudingsplicht gebaseerd verschoningsrecht. Daartoe dient een belangenafweging plaats te vinden tussen enerzijds de belangen waarop de verplichting tot geheimhouding is gericht en anderzijds de zwaarwegende belangen die gemoeid zijn met de waarheidsvinding in een burgerlijk proces.

4. Voor degenen, die - zoals de getuige Z. - betrokken zijn bij de uitvoering van Wwb geldt een geclausuleerde geheimhoudingsplicht, omdat, zo blijkt uit de wetsgeschiedenis, zij uit hoofde van hun functie kennis dragen van persoonlijke informatie van degenen die bijstand aanvragen of ontvangen. Zij mogen die kennis slechts bekendmaken voor zover dat op grond van die wet is voorgeschreven of toegelaten, dan wel noodzakelijk is voor de uitvoering daarvan.

Hun geheimhoudingsplicht is niet absoluut, want degene op wie de gegevens betrekking hebben kan hen ontslaan van hun geheimhoudingsplicht (hetgeen Sch. hier niet heeft gedaan). Hun geheimhoudingsplicht is voorts, anders dan die van bijvoorbeeld artsen, advocaten of geestelijken, niet gericht op een hulpverleningsbelang (van mensen in geestelijke, lichamelijke of sociale nood, die zich tegenover de hulpverlener - priester, arts, advocaat en notaris - vrijelijk moeten kunnen uiten in het vertrouwen dat het zegel der geheimhouding van deze hulpverleners niet kan worden doorbroken). Een sociale onderzoeker heeft immers niet zozeer een hulpverleningstaak, maar veeleer een controlerende taak en Sch. mocht en mag er niet op vertrouwen dat hetgeen hij aan de sociaal onderzoeker mededeelt nimmer openbaar gemaakt kan en zal worden. Zo zal een sociaal onderzoeker zijn bevindingen kunnen, mogen en moeten neerleggen in een proces-verbaal, dat vervolgens niet alleen tegen de bijstandsontvanger kan worden gebruikt in een strafrechtelijk onderzoek, maar bijvoorbeeld ook door de uitkerende instantie kan worden gebruikt bij de terugvordering van teveel genoten bijstand.

Deze geclausuleerde en niet absolute geheimhoudingsplicht van Z. weegt niet op tegen het zwaarwegende maatschappelijke belang van waarheidsvinding in een burgerlijk proces en daarmee tevens dat van een goede rechtsbedeling; het toekennen van een verschoningsrecht aan een getuige kan immers leiden tot het onthouden van rechtsbescherming aan één van de procespartijen, in casu aan Snij. die voor de bewijslevering (mede) afhankelijk is van de verklaring van de getuige Z.

5. Het beroep van de getuige Z. op het verschoningsrecht, dient dan ook verworpen te worden en Snij. zal (nogmaals) in de gelegenheid worden gesteld de getuige Z. op te roepen."